

sko stanovništvo u golemoj većini više ne oblači tzv. narodnu nošnju ni u svakodnevnom ni u svečanim prilikama. Gotovo da više i ne postoje izučeni obrtnici ili priučeni seoski majstori koji su oblikovali pojedine njezine dijelove. A nema ni materijala, proizvedenih na nekadašnjem seoskom autarhičnom gospodarstvu, od kojih se ta odjeća izrađivala.

Činjenica je, također, da se neprestano povećava broj amaterskih grupa koje se bave njegovanjem folklornog nasljeđa i u tuzemstvu i među potomcima naših iseljenika u inozemstvu. Tim brojnim ansamblima za predstavljanje folklor na sceni neprestano su i sve više potrebni narodni kostimi.

Da bi zadovoljavajuće riješio to stanje rastuće potražnje u gotovo nikakvoj ponudi, Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske pokrenuo je izdavanje serije publikacija pod nazivom Biblioteka narodne nošnje Hrvatske, u kojima se savjetuje kako se može konstruirati narodni kostim. Autori četiriju knjižica što su dosad izašle kustosi su Etnografskog muzeja u Zagrebu, pa je time ediciji osigurana kompetentna stručnost. U pristupu temi autori su se pridržavali jedinstvenog obrasca i građa je u sve četiri knjižice iznesena prema istom modelu, što je razlog da se ovdje ne prikazuju pojedinačno već u cjelini.

Priručnik za rekonstrukciju narodne nošnje sastoji se od tri razine: uvodni dio općenitog je značaja, središnji dio je stručni pregled građe u širem smislu, a zatim slijede konkretne upute za rekonstrukciju nošnje dopunjene ilustrativnim materijalom.

Uvodne su napomene sažeta informacija o društveno-kulturnim značajkama dotičnoga područja posebice s obzirom na tradicijsku kulturu toga kraja. U poglavlju o tekstilnom rukovorstvu na najkraći su način nabrojene osnovne tekstilne sirovine i opisan tehnološki postupak za dobivanje domaćeg tekstila, kakav je bio u svakom od ovih područja uobičajen u vremenu aktivne primjene nošnje. Navedeni su i stvaraoci pojedinih

odjevnih predmeta ili njihovih dijelova.

U poglavlju *Opći osvrt na narodnu nošnju* opisan je stil odijevanja šireg razmatranog područja, i to stil kakav je bio uobičajen približno u posljednjih stotinu godina. Zapravo je to neka vrsta sinteze tipičnih odjevnih predmeta, sastavljena na osnovi varijanti pojedinih lokaliteta iz obrađenog područja.

Zatim slijedi dio s konkretnim prijedlozima za rekonstrukciju nošnje. Ovdje su podrobno opisani svi sastavni dijelovi muškog i ženskog kompleta prema predlošku iz određenog lokaliteta: za Prigorje izabrane su Šestine, za Slavoniju Donja Bebrina, za Medimurje Oporovec, za Hrvatsko zagorje Veleškovec kod Zlatara. Opis je izveden prema originalnim primjercima odjeće iz zbirke Etnografskog muzeja u Zagrebu. Popraćen je krojevima pojedinih dijelova s točno naznačenim mjerama, a priložene su i fotografije u boji, i to kako kompleta u cjelini tako i pojedinih dijelova ili ukrasnih detalja. Krojevi su tako napravljeni da će svaki krojač ili iole vještiji samouk lako moći izraditi rekonstrukciju pojedinih odjevnih predmeta, pogotovo što su autori precizno naznačili i o kojeg je materijala izrađen, kakvom tehnikom, te kakav je ukras. Osobito je korisno što su u uputama predloženi i alternativni materijali, tj. materijali koji se i sada mogu bez većih teškoća nabaviti u suvremenim trgovinama.

Stoga mi se čini da će priručnik za rekonstrukciju nošnje i ovim dosad izašlima, kao i budućim planiranim izdanjima ispuniti svoju primarnu praktičnu svrhu, te da će ga folklorne grupe djelotvorno primijeniti. Kao posredni rezultat ove edicije može se očekivati i svrsishodnija zaštita te adekvatno očuvanje originalnih primjeraka nošnje. Osim toga te su knjižice i doprinos etnološkoj znanosti jer svojom analitički predstavljenom građom omogućuju dublje komparativno izučavanje stila odijevanja seoskog stanovništva 19. i prve polovine 20. st. na području Hrvatske.

ALEKSANDRA MURAJ